

Václav Benda: No, Vašek to už přijal, takže to je –

Václav Havel: Moment! Co jsem přijal?

Rudolf Battěk: Prezidentsví.

Václav Benda: Eventualitu –

Petr Burian: Tuhletu eventualitu v krizové situaci –

Václav Benda: V případě Adamcova pádu že jseš ochoten tuhletu eventualitu přijmout.

Václav Havel: Já jsem – pozor – já jsem nepřijal žádnou funkci! Já jsem řekl, že když situace bude tak katastrofická, že jedinou záchranou vlasti je, že musí Havel bejt prezidentem, tak že to vezmu v zájmu vlasti. Ale jinak jsem nic nepřijal. A zatím taková situace vůbec není, protože se ukazuje, že je tady bezpočet kandidátů, kteří mají daleko větší podporu veřejnosti než já. A v tuto chvíli nevidím, proč bych to přijímal, když dokonce Adamec má – po svejch posledních vystoupeních, co mu odborníci psali a on je četl z toho čtecího stroje – nekonečně větší popularitu u veřejnosti než já. V tuto chvíli nevím, proč právě mě vlast volá, abych něco zachraňoval. Ale v okamžiku, kdy mě vlast zavolá k této oběti – to není služba, ale oběť –, tak jsem přichystán ji udělat. Ale nevidím nikde hlas žádnéj, že by vlast právě tohle potřebovala.

Petr Burian: Doplňující poznámka. Za prvé. Ten průzkum, kterej byl dělanej, tak to je všude jinak a je to pořiderní. A za druhé. Jednáme o tom, když tato krizová situace nastane, to znamená tato alternativa: když odejde Adamec a prezident. V tom případě si myslím, že vy jste garantem tohoto národa a že tohleto bysme měli mít takto připraveno. A já jsem hluboce přesvědčen – a byl jsem v terénu od začátku a dávno před listopadem –, že právě toto jméno by bylo zárukou vývoje. Čarnogurský předseda vlády, Havel prezident. To je můj návrh.

Václav Havel: To by mně vyhovovalo.

Petr Pospíchal: Ty průzkumy jsou ovlivněný dvacetiletým mlčením. Jestliže tam lidé navrhují Císaře, navrhují ho proto, že se o něm mluví a [v souvislosti] s osmašedesátým.

Václav Havel: Ne, proto ne. Navrhují ho proto, že vystupuje v televizi.

Vladimír Hanzel: On byl v televizi několikrát.

Václav Havel: On sem nechodí a furt je v televizi.

Petr Pospíchal: To znamená, že popularitu těch lidí tvoříme my. Komu my dáme mandát, ten může tím prezidentem být. Já nevím, jestli dojde k té situaci, o níž Vašek mluvil, že by to byl on sám, ale jistě jsou tady lidi, kteří mají ten kredit. Když jsem o tom přemýšlel – třeba takovej Machovec, když v lednu vystoupil na Václaváku, tak to mělo ohlas. Ale nemyslím třeba konkrétně jeho, ale člověka, který má jakýsi kredit mravní a kterého můžeme my sami vyzvednout.

Rudolf Battěk: Byla tady řečena ta čtrnáctá hodina, kdy může dojít k jakémusi zlomu politickému. Těžko odhadnout, co z toho bude. Ale jestli, Vašku, uvažujete o tom, že byste se pokusili s Adamcem sejít a docela konkrétně se domluvit na nějaké vládě?

Václav Havel: A kdo »vy«? Proč říkáš »vy«?

Rudolf Battěk: No naše Občanské fórum.

Václav Havel: »Uvažujeme« říkej a ne »uvažujete«.

Vladimír Hanzel: To jsme my.

Rudolf Battěk: Ne, já jsem myslel na skupinu, která s ním bude jednat, ať už bude jakákoliv.

Václav Havel: Můžeš v ní bejt ty, kdokoli z vás.

Rudolf Battěk. Budiž. Budiž.

Václav Havel: Neděl na nějaké »vás« a »nás«, protože co to je?!

Rudolf Battěk: Beru tvoji rozkošnou výtku a budu mluvit za nás. Takže, jak jsme tedy schopni toho Adamce donutit k jednání, kde bychom naprosto otevřeli karty a řekli mu, že on, pokud bude tím premiérem – on jím může být, on může mít naši plnou důvěru, ale že se musíme konkrétně domluvit na vládě. Že ho vezmeme na ten balkon, že svoláme lidi a že on tomu shromáždění ten slib dá, že bude dělat tu politiku, která odpovídá zájmům a tužbám společnosti. Dokonce by bylo vhodné, aby projev, který by tam přednesl, abysme do něj mohli zasáhnout nebo společně připravit.

Stanislav Milota: On to slíbil tohle, že se sejde s fórem.

Václav Havel: Obávám se, Rudolfe, že nás vybízíš k čemusi, co děláme od začátku. A od začátku jsme různě podváděni. Na tu tribunu jsme ho dostali, podporu národa jsme mu zajistili, když jsme ho vytáhli na Letnou a tak dále. Jednali jsme, kdykoli on chtěl. Když chtěl nějaký návrhy, tak jsme mu je dali, a furt s náma hrál podezřelou hru. Ať říkáme co chceme, tak vždycky hraje jakousi hru, kterou kdesi kdosi vymejší. To tam na sebe všelijako řvem, on se najednou rozčílí a naprosto nezvratně dá demisi, řekne, že dává prezidentovi, my se začínáme připravovat. Druhej den se usmívá a říká: »Kdo chcete do vlády? Dělán ji já.« A za chvíli zjistíme, že asi pravděpodobně lže nebo že má nějaký jiný plány. Je to iracionální živel, ne proto, že by on byl takovej soused, ale spíš hraje roli v čemsi, do čeho my pořád pořádně nevidíme, a ty nás vyzýváš, abychom se vrátili o pět dní zpátky s tou dobrou myslí, že se s ním poradíme o vládě. To děláme po celou dobu a k ničemu to nevede.

Rudolf Battěk: No ale řekli jste to tak důsledně? Pokud on není ochoten s váma tu vládu domluvit, tak jakýpak jednání! Tak to je vidět, že je to prostě politik, který permanentně –

Václav Havel: On nám nabídl, že v pátek, než tu vládu vyhlásí, že se sejdem, on nám ji ukáže a tak dále.

Rudolf Battěk: No, to je málo! Že se sejdete, abyste to posoudili? Nebo vám ji jenom předloží, abyste se dozvěděli, kdo tam bude a koho on tam nechá?

Václav Havel: To on neřekl.

Rudolf Battěk: To je rozhodující! No, to je přesně ten politik –

Václav Havel: Stejně udělá něco jinýho, než co řekl.

Ladislav Kantor: Napřed Ivan Havel, pak Petr Kučera. Prosím vás buďte struční.

Martin Palouš: Já jsem chtěl říci ještě k té podpoře veřejnosti. Já jsem denně ve styku v podstatě s celou republikou a myslím si, že trošku by měl někdo větší podporu než Václav. A to, že třeba z nějakýho průzkumu vyplynulo, že jedno procento lidí odpovědělo Havel, to je proto, že se nezveřejnilo, že teda Václav o žádnou takovou funkci nestojí. Ale jakmile by se zveřejnilo, že by takovou funkci měl dostat, tak si myslím, že by dostal podporu celého národa. A ještě bych se jednou větou vrátil k tomu, jak tady byly ty hlasy, že bychom neměli navrhovat kandidáty na ministry a podobně. To není pravda, protože lidi – denně tisíce telefonátů – se obracejí na Koordinační centrum – tady kolegové mi to potvrďte, co seděj u těch telefonů – a říkají nám: »Co to tam děláte v Praze, jak je to možný?!« Čekají právě nějaký tlak z Koordinačního centra, nějakou činnost prostě a tak.

Ladislav Kantor: [...] Petr Kučera.

Petr Kučera: Já bych obrátil pozornost trošku na jinou variantu, která může nastat. To znamená, že ten Adamec z těch či oněch důvodů nebude hrát takovou tu krajní variantu s tou demisí prezidenta, odstoupením prezidenta. Ale dojde k názoru, že podá demisi on. Ta alternativa by se mohla objevit. A pak je otázka, jestli my máme na to reagovat tak, jak to přátelé ze Slovenska navrhují. V tom případě jednoznačně se teda chopit iniciativy a vystoupit s těmi našimi představami o vládě, převzít to jaksi, anebo zase dát na srozuměnou, že počkáme, až oni si místo něj dají nějakou náhradu, a jednat s tím člověkem, kterého oni budou nominovat.

Václav Havel: Ano, to je správný postup úvah, ale já k tomu řeknu svůj názor. Já mám dojem, že to je sehráno tak, že dá-li demisi, tak souběžně a současně a v téže chvíli pověří Husák Štolfu [Čalfu] nebo Urbana nebo někoho, a dřív než my se k tomu můžem zachovat. Ale nicméně měli bysme se rozhodnout, dá-li demisi, bez ohledu na to, koho pověří sestavením vlády (což se stane asi současně), zda máme či nemáme jít v delegaci na Hrad navrhnout premiéra a zároveň mezi řečí se zmínit panu prezidentovi, že chce-li mít důstojný odchod, tak by měl jít hned. A pro takovou alternativu musíme mít i alternativního prezidenta. Ale je možné, že se dohodnem, že je rozumnější nechat je to udělat a nechat v tom škvařit toho Urbana a toho Štalfu [Čalfu] nebo někoho z těch jejich lidí, ale pochybuju, že on dá

demisi, aniž prezident okamžitě oznámí, koho pověřil nově. To bysme tam museli číhat v prezidentské kanceláři a skočit mu do řeči, tomu Husákovi. Je to určitě sehraný tak, že jeden dá demisi a druhý bude pověřený. A možná to tak není sehraný. Je možný, že chtějí schválně vytvořit jednodenní vakuum, aby se to všechno vykristalizovalo, aby tam ty delegace studentský a jiný šly, že chtějí Komárka nebo onoho, a aby oni demonstrovali, že nevíme, co chceme, nebo že veřejnost neví, co chce, nebo že dělá nátlak, a pak zasáhl rozum a pan Štalfa [Čalfa] nebo Urban nebo ktereý byl pověřený novým prezidentem – ten ještě nemůže být – ale byl pověřený sestavením nové vlády starým prezidentem. Já nevím, no je to –

Petr Kučera: Jenom faktickou poznámku ještě, Václave, k tomu. Tam by teda asi potom taky záleželo na tom, jestli to odmítnutí nebo ta demise toho Adamce by byla motivovaná meritorně, to znamená tím, že bude reagovat na naši nabídku jako na nepřijatelnou. Nebo jestli tam – o tom se taky hovoří – můžou být určité osobní úvahy, osobní motivace, jestli mi rozumíš. Jestli tedy bude reagovat na ten náš požadavek ministrů nebo to zastoupení ve vládě a bude to považovat za pro sebe nepřijatelné, neobhajitelné a neakceptovatelné, anebo jestli toto půjde trošku do ústraní a on vyjde s tou osobní motivací. Je to zase jenom subvarianta.

(Petr Pospíchal ?): Já si myslím, že v této chvíli asi bychom měli jednat veřejně, to znamená veškeré tyhle akce zveřejňovat a mít návrhy aktivní.

Václav Havel: Jaký návrhy?

(Petr Pospíchal ?): Aktivní. To jest přijít tam teda s tím návrhem konkrétního premiéra a konkrétního prezidenta. A nečekat teda, až jestli oni získají nějaké hodiny nebo dny, že tam dáj nějakýho Štalfu [Čalfu]. A hned to zveřejnit.

Václav Benda: Já osobně pokládám variantu demise za nanejvýš nepravděpodobnou. Ale stejně jako mám za nepravděpodobnou variantu nějaké úplně špatné vlády. Ale co uděláme, nebo máme připravený jaksi akční plán na to, když nám tam dejme tomu vyjmenuje Čarnogurského a Dienstbiera na požadované posty a naše ostatní požadavky nesplní? Budeme jaksi automaticky se snažit povalit tuto vládu s těmito lidmi, nebo jaké zaujmeme stanovisko?

Václav Havel: Já myslím, že když půjde selektivní metodou, což je jedna z možností, kterou naznačil ten jeho ranní projev, že z lidí, co jsme mu navrhli... Proto možná furt chtěl lidi, on pořád chtěl lidi a včera nás obvinil, že mu strkáme lidi a děláme nátlak. Pořád nás tlačil k tomu... My jsme přece nikdy nepočítali, že budem někoho doporučovat do vlády! Možná, že on toho využije a použije známé selektivní metody, kterou uplatňujou už nejméně týden. Nejprve oddělit studenty od Občanského fóra, potom Obrodu a furt to Občanský fórum prezentovat jako jednu z desítek a stovek různých spolků, co tady jsou. A v takovém případě, o kterém mluvíš, že bude i nadále postupovat selektivně, a ať už on nebo Urban nebo Štolfá,

Štalfa, Čalfa tam třeba z těch sedmi lidí vezme dva, tak to je alternativa, na kterou nepochybně též musíme být připraveni. To je jedna z té pestré škály alternativ, která je před námi, a já osobně bych se v případě takové alternativy klonil k velmi jednoduchému postoji. Řekneme: Jsme rádi, že tam jsou dva námi doporučení lidí, ale nepovažujem tuto vládu za dobrou! Co jinýho můžem říct? A ty dva naši lidi tam budou trápít toho Adamce už jako v lepším postavení, než ho my trápíme, že nás náhodou pozve do Orientálního salonku.

Václav Benda: Ne, ale otázka zněla, jestli jaksí tuto vládu svrháme, jako že je to v naší moci momentálně? To jest vyvoláme další odpor?

Václav Havel: No za pomoci místopředsedy vlády a ministra se nám bude lépe svrhávat než takhle asi. (Smích.)

Václav Benda: Ale svrháme ji, nebo ne?

Václav Havel: To se musíme rozhodnout. A to se asi můžeme rozhodnout, až ji budeme znát. Třeba vezme čtyři z těch lidí, ne jen dva.

Petr Pithart: Třeba tam bude polovina nestraníků, to je pak zase jiná situace.

Václav Havel: My nebudeme vědět, co je to za nestraníky. To můžou bejt naši lidi anebo nějakí estébáci, co vystoupili včera ze strany nebo dnes ráno.

Petr Burian: Já bych navrhol postupovat trochu systematičtěji a telegrafičtěji, protože druhá hodina se blíží a my jsme se nedohodli na tom, když nastane ta krajní situace. Já jsem tady navrhnul, že předseda vlády Čarnogurský, prezident Havel. Tak aby to bylo připraveno prosím vás! Já jsem přesvědčen, že tato dvojka by byla pro národ velice přijatelná a přijatá, ale to nebudeme rozpatlávat. Já prostě jsem pro to, abysme tuto variantu ukončili – debatu o ní, a abysme přeskočili na další, nebo přistoupili na další. Abysme se do té druhé hodiny v tomto složení nějak dohodli.

Ladislav Kantor: Petr Miller.

Petr Miller: To jsme tady projednávali, tuhle situaci, a řeklo se, že v tom okamžiku musí bejt připravený obrovský zázemí, který tady vytvoří velice rychlou, účinnou kampaň právě na získání těch lidí, který se nevyjádřili. Když by byla tadyta varianta.

Neidentifikovaná osoba: Já bych se chtěl ještě zeptat, jestli jsme připraveni na variantu zcela jinou, než jsi jmenoval? Když Adamec rezignuje a nebude jmenovat Čalfu nebo Urbana, ale třeba Štěpána.

(Více přítomných najednou vyjadřuje pochybnosti o této alternativě.)

Václav Benda: Tak máme občanskou válku! To je jednoduchá odpověď.

Václav Havel: To není pravděpodobné. Ta varianta mít připravenýho prezidenta a předsedu vlády dohromady je jedna z desítek variant a má v sobě jen malý háček: Že nahrává takové

námítce, že nelze obě tyto funkce měnit najednou. Že to vytváří jakýsi stav bezvládní, ústavní krize nebo podobně a že to demonstruje naši nerozumnost a že to zavdává příčinu k novým silám, aby zjednaly pořádek.

Ladislav Kantor: Petr Kučera.

Petr Kučera: Tyhle ty všechny alternativy se tu probíraly tu noc. Tak já si namátkou vzpomínám, že byla i alternativa, která byla taky svým způsobem pravděpodobná a zabraňovala by tomu, co říká Václav, to znamená té současné změně na obou těch místech. Že teda by mohl být jmenován premiér, nový, z jejich strany a my bychom mohli vyvinout tlak na to, abychom přinutili Husáka k rezignaci a vyšli se svým vlastním kandidátem na prezidenta. Má to háček v tom, že bysme se museli rozhodovat teprve poté. Museli bysme mít v podstatě dva kandidáty, protože to závisí na tom, jestli by byl jmenován premiérem Slovák nebo Čech.

Jaroslav Kořán: My jsme se v podstatě nedohodli na tom slovenském kandidátovi na prezidenta.

Petr Miller: Tady vznikla situace taková [...] Mě tady napadla taková spásná myšlenka. Že když už bysme neměli prezidenta Slováka a předsedu vlády Čecha a podobně, tak jsem přišel s tímhle tím návrhem: Ať Adamec je v současné době premiérem, Čarnogurský jeho prvním náměstkem. Prezident... Jak jsem to říkal tehdy?

Radim Palouš: Prezident Havel a teď už by byli dva Češi.

Petr Miller: Jo! A prezident Havel. Teď by byli dva Češi, což by pro Slováky bylo nepřijatelný –

Alexandr Vondra: Předseda parlamentu by mohl bejt [Slovák].

Petr Miller: – ale domluvili jsme to tak: V tom okamžiku, jakmile vláda padne – nebo za chvíli jí stejně končí volební období – tak prezident bude jmenovat Čarnogurského předsedou vlády. Pakliže by na to Slováci přistoupili. To je jedna z možností. S tím Slováci souhlasili.

Václav Havel: Ta alternativa, že prezident rezignuje, ale jejich člověk bude pověřený okamžitě po Adamcově demisi sestavením nové vlády, anebo dokonce Adamec setrvá, ta alternativa je přesně ta, která vyžaduje, abysme s ní přinejmenším počítali. A zdá se mi, že v takovém případě musíme ihned vyrazit s návrhem na prezidenta a s kampaní za něj. A součástí toho je, že bude-li to Čech – což by se nám více hodilo, protože by Čarnogurský mohl bejt první místopředseda –, to bude Čarnogurský. Bude-li to Čalfa, Slovák, což mi připadá z jejich strany taktičtější, pak to nemusí bejt Slovák a ten náš cíl, že by posléze se Čarnogurský stal předsedou vlády, tím bude jako zkomplikován trošku. Musel by bejt dobrej

Čech tím prvním místopředsedou, který by tam v té vládě jaksi nás zastupoval a připravoval půdu pro svou vlastní vládu. A s tím, že třeba potom by se to zase vyměnilo. Slováci, pokud jde o prezidenta, tak jako nejspíš říkají Kňažko, toho Dubčeka říkají se značnou nechutí a nechtějí ho moc. Kňažko je ovšem lehce divoká představa, že?

Jaroslav Kořán: Třetí varianta byl Kusý.

Václav Havel: A třetí varianta Kusý.

Petr Kučera: My jsme – ještě než přátelé ze Slovenska odjížděli, tak se konala taková improvizovaná beseda nebo výměna názorů právě na toto téma. Z naší strany nejaktivnější byl Zdeněk Jičínský, který jim vysvětloval náš vztah k Dubčekovi a ptal se na jejich vztah k Dubčekovi. A oni – to je resumé té rozmluvy – souhlasili s tím, že ten Dubček je v podstatě nejakceptovatelnější člověk pro Slovensko a Čechy z hlediska venkova a toho širokého záběru.

Jedinou vážnou výhradu na jeho osobu viděli v tom, že by se toho držel křečovitě, že by nechtěl odejít a že by tam byl celých pět let. A obávali se, že za měsíc už by třeba je mohl vléci někam, kam oni nechtějí. Ale tam jako – promiň ještě Václave – tam ještě potom teda pan profesor Jičínský přišel s názorem, že by se teda ten Dubček, v případě, že by tam figuroval jako osoba, že by v podstatě se prohlásil na dobu určitou, že by teda řekl, že to chápe jako určitý úkol pro přechodné období a buď k vypsání voleb, nebo k vyhlášení nové ústavy že by ten jeho mandát končil.

Václav Havel: Ano, toto říkali. Ale říkali ještě něco, na co jsi zapomněl a co potom říkali ještě mně privátně. Že oni toho Dubčeka se boje ještě z několika dalších důvodů. Jeden z nich je, že bude-li to Dubček v kombinaci ještě s někým | zvlášť v kombinaci třeba s Adamcem –, že by hrozilo nebezpečí, že to bude pochopeno, že se ubíráme – a že i my chceme, abychom se ubírali – cestou jakéhosi reformního komunismu či Gorbačovovy perestrojky. Ten Urbánek jasně říkal: »Navazujem na rok 1968!« To znamená takovou reformně komunistickou koncepci. To znamená takový nějací Gorbačovové s perestrojkovým myšlením, a to je pro Slováky absolutně nepřijatelný, tato představa! Slovensko je katolický a nechce žádný reformní komunismus. A to byl další důvod, proč byli taková rozpačití a nesví, že se furt mluví o tom Dubčekovi. A měli ještě některé další důvody. To už nemá cenu vypovídat, abysme nezdržovali. A privátně se mě pak jako ptali: »Proč vy tolik furt s tím Dubčekem?« (Smích.)

Petr Kučera: Já teda ještě zase, protože jsme u toho byli: Co se týká té výhrady k tomu tandemu Dubček | Adamec, tam oni přišli s tou myšlenkou,

že tam hrozí dokonce určitý opravdu spojení. A to myslím, že zase... Tam byl od nás doktor Kotrč a někteří jiní, kteří jim vysvětlili, že to je v podstatě bez jakéhokoliv důkazů a průkazů, i do budoucna, toto spojení, jaksi takhle radikální. Ale беру to, co říkáš ty – to spojení ideové, nebo jak bych to řekl.

Radim Palouš: Já bych rád konstatoval, že taková ta sourodost, ta shoda v diskusích té noci v krizovém štábu – ať už v zúženém nebo rozšířeném – je frapantní. Tedy myslím si, že tady se neukazuje nic příliš jiného, než se ukazovalo a ukazuje tam v těch grémiích.

Vynechána pasáž, v níž se projednával harmonogram zasedání akční skupiny a krizového štábu KC OF v souvislosti s pravděpodobným vývojem událostí tohoto dne. Poté informoval Václav Klaus o svých telefonických rozhovorech s prvním místopředsedou federální vlády Bohumilem Urbanem, které se týkaly obsazení hospodářských resortů ve federální vládě. Dále řešila akční skupina některé další aktuální úkoly, které s federální vládou nesouvisely. Schůze akční skupiny pokračovala až do příchodu zástupců Národní fronty (viz dokument č. 50).